

Bijlage bij het hoorcollege *Gender en wetenschap*

GENDER & WETENSCHAP

EEN HOORCOLLEGE OVER
WETENSCHAPPELIJKE
PERSPECTIEVEN OP GENDER
EN GENDERIDENTITEIT

door Griet Vandermassen

Inhoudsopgave

[Over Griet Vandermassen](#)

[Over De Corridor](#)

[H1. Inleiding: van twee geslachten naar 76 genders](#)

[H2. Het concept gender](#)

[H3. Gender en de wetenschap](#)

[H4. *Gender, nature, nurture*](#)

[H5. Geslacht](#)

[H6. Het concept genderidentiteit](#)

[H7. De wetenschap van genderidentiteit](#)

[H8. Trans tieners: puberteitsremmers](#)

[H9. Trans tieners: een nieuwe populatie](#)

[H10. Trans vrouwen in de sport](#)

[Aanbevolen literatuur](#)

[Colofon](#)

Griet Vandermassen

Griet Vandermassen is germaniste en doctor in de wijsbegeerte. Zij is als onbezoldigd onderzoeker verbonden aan de Universiteit Gent en richt zich op de wisselwerking tussen de evolutiewetenschappen, filosofie en feminisme. In haar publicaties gaat zij na hoe biologische inzichten ons begrip van gender en samenleving kunnen verdiepen. Zij is auteur van onder meer *Dames voor Darwin. Over feminisme en evolutietheorie* en mede-auteur van *In Darwins woorden. Leven, werk en denken van Charles Darwin*. Daarnaast is zij columnist bij De Standaard.

De Corridor

Dit hoorcollege is tot stand gekomen i.s.m. De Corridor. De Corridor is een multifunctionele ruimte in Wetteren, België, die gelegenheid biedt tot bijeenkomsten van allerlei aard. De meeste events hebben een culturele en educatieve inslag.

Voor meer informatie: www.decorridor.be

H1. Inleiding: van twee geslachten naar 76 genders

Tot voor kort werd het alom als vanzelfsprekend beschouwd dat biologisch geslacht reëel is en relevant is. Vandaag wordt dat betwist door veel academici, beleidsmakers en activisten. Met concrete gevolgen in het dagelijkse leven. Single-sex ruimtes voor vrouwen, zoals aparte toiletten, verdwijnen. Een groeiende groep jongeren worstelt met het eigen geboortegeslacht en wil medische transitie. Vragen stellen bij deze ontwikkelingen, wordt niet in dank afgenomen. Toch is dat noodzakelijk. Complexe maatschappelijke vraagstukken vragen om weloverwogen debat.

H2. Het concept gender

In de ontwikkeling van de theorievorming over gender zijn twee namen belangrijk: Simone de Beauvoir en Judith Butler. Dit hoofdstuk belicht hun denkbelden. Die komen er in essentie op neer dat sekseverschillen in psychologie en gedrag niets te maken hebben met biologie. Gender is een culturele constructie.

H3. Gender en de wetenschap

Een evolutionair- wetenschappelijke benadering leert ons iets anders over gender. Er bestaat een universele menselijke natuur, en die is seksueel gedifferentieerd. Dat is het gevolg van het proces van evolutie door seksuele selectie. Veel psychologische sekseverschillen hebben diepe evolutionaire wortels. Hoe seksueel verschil zich precies manifesteert, hangt mee af van de sociale en culturele omgeving.

H4. *Gender, nature, nurture*

Twee voorbeelden illustreren de complexe verwevenheid van natuur en cultuur: crossculturele sekseverschillen in het speelgedrag van kinderen, en crossculturele sekseverschillen in partnervoorkeuren. Die (gemiddelde) sekseverschillen zijn evolutionair voorspelbaar, maar culturele factoren beïnvloeden de expressie ervan.

H5. Geslacht

We krijgen steeds vaker te horen dat er meer dan twee geslachten zijn, of dat geslacht een spectrum is. Maar biologen hanteren een universele definitie van geslacht, die van toepassing is op alle dieren en alle planten die aan seksuele voortplanting doen. Volgens die definitie bestaan er in de hele levende natuur maar twee geslachten. We kunnen seksuele minderheden welkom heten zonder de biologische feiten geweld aan te doen.

H6. Het concept genderidentiteit

Genderidentiteit verwijst naar hoe je jezelf innerlijk beleeft als man, als vrouw, of als een categorie die niet binnen een van die twee hokjes past. Daaraan gekoppeld heb je de term transgender: die verwijst naar een persoon met een beleving van zichzelf die niet strookt met de eigen biologische geslachtskenmerken. Volgens de theorie van genderidentiteit is biologisch geslacht niet relevant. Of je een vrouw of een man bent, wordt louter bepaald door je

genderidentiteit. Dit hoofdstuk belicht hoe deze radicale theorie in recordtempo is kunnen doordringen in onze maatschappij.

H7. De wetenschap van genderidentiteit

Volgens het heersende activistische discours is genderidentiteit aangeboren. Er bestaat een 'geslacht van de hersenen'. Dat wordt echter niet gestaafd door wetenschappelijk onderzoek. Van homoseksualiteit is overtuigend aangetoond dat ze aangeboren is, maar iemands gevoel van genderidentiteit ontstaat volgens de meeste wetenschappers uit een ingewikkelde interactie tussen biologische factoren, psychologische factoren en de socioculturele omgeving. De puberteit lijkt een belangrijke rol te spelen in de stabilisering van iemands gevoel van genderidentiteit.

H8. Trans tieners: puberteitsremmers

Dit hoofdstuk gaat over een complexe medische controverse, namelijk het gebruik van puberteitsremmers bij kinderen met genderdysforie. Genderdysforie betekent dat je je erg ongelukkig voelt met jouw biologische geslacht. Medicatie die de puberteit stopzet, geeft die kinderen in theorie tijd om na te denken over hun genderidentiteit. Maar in de praktijk blijkt dat ze vrijwel allemaal overgaan tot medische transitie. Wat de gevolgen zijn van puberteitsremmers op de lange termijn, weten we niet.

H9. Trans tieners: een nieuwe populatie

Sinds 2010 is het aantal aanmeldingen van adolescenten met genderdysforie bij westerse genderklinieken elk jaar exponentieel toegenomen. Die jongeren hebben een ander profiel dan de populatie die men al kende. Voorheen waren het vooral biologische jongens, met genderdysforie van in de vroege kindertijd en verder geen mentale problemen. Nu zijn het vooral biologische meisjes, hun genderdysforie dook pas op tijdens de puberteit of later, en ze hebben opvallend vaak ernstige psychiatrische problemen of neurologische stoornissen. Zij willen medische transitie. Wat is hier aan de hand?

H10. Trans vrouwen in de sport

Mogen trans vrouwen, dus biologische mannen die zich vrouw voelen, deelnemen aan sportcompetities voor vrouwen? Volgens sommigen wel. Als iemand een medische transitie tot vrouw ondergaan heeft, moet die persoon kunnen sporten in de vrouwencategorie, vinden ze, want sport moet inclusief zijn. Dat klinkt in eerste instantie aannemelijk. Toch is het niet zo simpel. Biologische mannen hebben namelijk een groot atletisch voordeel tegenover vrouwen. Daarom bestaat de vrouwensport als aparte categorie. Het is een ethisch moeilijke kwestie, zonder mirakeloplossingen.

Aanbevolen literatuur

Sybilla Claus (red.), *Gender rebels. Kritische verhalen voor moedige meiden*, Het Haantje, 2024.

David Geary, *Male, female. The evolution of human sex differences*, American Psychological Association, Washington DC, 3rd ed., 2021.

Martin Harlaar (red.), *Het gender-experiment. Hoe maakbaar is onze identiteit als M/V/X?*, Gompel&Svacina, Antwerpen/'s-Hertogenbosch, 2024.

Helen Joyce, *Trans. Wanneer ideologie de realiteit ontmoet*, Pelckmans, Antwerpen, 2024.

Kathleen Stock, *Material girls. Why reality matters for feminism*, Fleet, Londen, 2022.

Griet Vandermassen, *Dames voor Darwin. Over feminisme en evolutietheorie*, Houtekiet, Antwerpen, 2019.

Colofon

Home Academy geeft hoorcolleges uit voor thuis en onderweg. Direct te downloaden of onbepert te beluisteren in de Home Academy Club. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door boeiende sprekers. Zo kan je kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank. Download de Home Academy app voor het beluisteren van onze hoorcolleges op een mobiel of tablet.

Kijk verder op www.home-academy.nl

Uitgave	Home Academy Publishers Middelblok 81 2831 BK Gouderak Tel: 0182 – 370001 E-mail: info@home-academy.nl
Opname	De Corridor (Wetteren, voorjaar 2025)
Stem Inleiding	F.C. van Nispen tot Sevenaer
Muziek Intro	Cok Verweij
Mastering	Frits de Bruijn
Vormgeving	Floor Plikaar

© Hoorcollege Copyright 2025 Home Academy Publishers B.V.
ISBN 978 90 8530 284 1
NUR 922, 77, 78

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.